

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι

Ενότητα 7:

Μέση βυζαντινή περίοδος: Ιστορικό πλαίσιο και
Ιστοριογραφία. Ιωσήφ Γενέσιος: Βίος και Έργο

Κιαπίδου Ειρήνη-Σοφία

Τμήμα Φιλολογίας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

Οι φοιτητές θα έρθουν σε επαφή με το Ιστορικό πλαίσιο και την Ιστοριογραφία της Μεσοβυζαντινής περιόδου (6^{ος} αι. – 1204) και θα γνωρίσουν εκ του σύνεγγυς ένα κείμενο του Ιωσήφ Γενέσιου.

Περιεχόμενα ενότητας

- Ιστορικό πλαίσιο: Μέση Βυζαντινή Περίοδος
- Ιστοριογραφία της περιόδου
- Ιωσήφ Γενέσιος: Βίος και Έργο
- Απόσπασμα από το έργο *Βασιλειῶν* του Γενεσίου

Μέση Βυζαντινή Περίοδος

Ιστορικό πλαίσιο

«Σκοτεινοί Αιώνες» (τέλη 6^{ου} αι. – 843)

- Ο χαρακτηρισμός αυτός αφορά κυρίως την έλλειψη πηγών για τον 7^ο αι. και τη φύση των σωζόμενων πηγών τον 8^ο – 9^ο αι., από τη γραπτή παραγωγή των οποίων μας σώθηκαν κυρίως τα εικονόφιλα κείμενα.
- Οι λεγόμενοι «σκοτεινοί αιώνες» δεν ήταν μια τελείως στείρα πνευματικά περίοδος, στην οποία επικράτησε πλήρης «σιγή» των ελληνικών γραμμάτων.

«Μακεδονική Αναγέννηση» (843 – 1025)

- Ονομάζεται «**Μακεδονική**» διότι αυτό το χρονικό διάστημα τα ηνία της αυτοκρατορίας περιήλθαν στη λεγόμενη μακεδονική δυναστεία, που ίδρυσε ο Βασίλειος Α΄.
- Με τη μακεδονική δυναστεία συνδέονται σημαντικά γεγονότα: στρατιωτικές επιτυχίες, εκχριστιανισμός Ρώσων και Βουλγάρων, νομικές μεταρρυθμίσεις και πλούσια πνευματική δραστηριότητα. Επομένως, αυτή η περίοδος έρχεται σε αντίθεση με την περίοδο της εικονομαχίας και γι' αυτό μιλούμε για «**αναγέννηση**».

ΜΕΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Ιστοριογραφία: 7^{ος} – 10^{ος} αι.

Ιστοριογραφία

- Απουσιάζουν δείγματα κλασικίζουσας ιστοριογραφίας.
- Βασικό μεθοδολογικό ζήτημα είναι η διάκριση Ιστορίας – Χρονογραφίας, την οποία έχουν αμφισβητήσει ορισμένοι σύγχρονοι μελετητές, θεωρώντας την συμβατική και σχετική μονάχα με το επίπεδο της ιστορικής συγγραφής και όχι το είδος.

Σύντομη επισκόπηση

- Στα τέλη του 8^{ου} αι. ο πατριάρχης Νικηφόρος Α΄ συνέθεσε την *Ιστορία Σύντομο*, προκειμένου να συνεχίσει την *Ιστορία* του Θεοφύλακτου Σιμοκάττη.
- Το πρώτο βήμα της χρονογραφίας προς την ιστορία παρατηρείται στη *Χρονογραφία* του Θεοφάνη στις αρχές του 9^{ου} αι., όπου ο Θεοφάνης επεξεργάζεται το υλικό του ως συγγραφέας και όχι ως απλός συμπιλητής.

Σύντομη επισκόπηση

- Γέφυρα ανάμεσα στον Θεοφάνη και τους συνεχιστές του τον 10^ο αι. είναι η χρονογραφία του Γεωργίου Μοναχού (μέσα 9^{ου} αι.).
- Δύο κατεξοχήν ιστορικά κείμενα του 10^{ου} αι. και της μακεδονικής αναγέννησης είναι η *Συνέχεια του Θεοφάνη* και οι *Βασιλείες του Ιωσήφ Γενεσίου*.

Συνέχεια του Θεοφάνη – Βασιλείαι

Τόσο η *Συνέχεια του Θεοφάνη* όσο και οι *Βασιλείες του Ιωσήφ Γενέσιου* γράφτηκαν κατά παραγγελία του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ζ΄ Πορφυρογέννητου.

→ Οι ομοιότητες των δύο κειμένων οφείλονται σε κοινή πηγή και όχι σε απευθείας εξάρτηση του ενός από το άλλο.

κύκλος Λογοθέτη

Τα κείμενα από τον κύκλο του Λογοθέτη (Συνέχεια Γεωργίου Μοναχού και Χρονογραφία του Ψευδοσυμεών) είναι περισσότερο αντικειμενικές πηγές, ακριβώς επειδή συντίθενται μακριά από το κέντρο της μακεδονικής επιρροής.

Βίος και Έργο

Ιωσήφ Γενέσιος

Έργο: Βασιλειῶν

- Το κείμενο σώζεται σε ένα μόνο χειρόγραφο του 11^{ου} αι. χωρίς καμία ένδειξη συγγραφέα και τίτλου.
- Το κείμενο χωρίζεται σε 4 μέρη, τα οποία αντιστοιχούν στις βασιλείες του Λέοντος Ε΄ Αρμένιου, Μιχαήλ Β΄, Θεοφίλου, Μιχαήλ Γ΄ και Βασιλείου Α΄.
- Το έργο γράφτηκε κατ' εντολή του Κωνσταντίνου Ζ΄ σε κλασικίζουσα γλώσσα.
- Δεν είναι ακριβής ο χρόνος συγγραφής του έργου.
- Ο Γενέσιος φαίνεται να αποδίδει τις πληροφορίες των πηγών του συνοπτικότερα και αποσπασματικά με αποτέλεσμα να μην γίνεται κατανοητός.

Ιωσήφ Γενέσιος

Βασιλειᾶι Α΄ («Προοίμιον», 1-20)

Ιωσήφ Γενέσιος

Βασιλείαι Α' (28, 69-84)

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Κιαπίδου Ειρήνη-Σοφία 2015. «Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1935/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

